

Objem zvoka

Časopis TIM-a za polžev vsadek, Center za sluh in govor Maribor, Vinarska 6, Maribor

Jernej Tacer, 12 let

Polžev vsadek	2
Uvodnik	3
Ob 10. obletnici časopisa objem zvoka	3
Trening slušnega spomina in pozornosti	4
Dr. Petar Guberina in Center za sluh in govor Maribor	6
Belgijski kurikulum za kulturo gluhih za gluhe najstnike	7
Vtisi s kongresa FEAPDA	8
Ugodna praznična potovanja	10
Letošnja Laskerjeva nagrada za klinično medicino gre v Evropo!	11
Widex ponovno premika mejnike v kakovosti zvoka slušnih aparatov	13
Akustiki v šolskih razredih bi morali posvetiti več pozornosti	14
Slušni vsadki	15
Najstništvo	17
Iz belega sveta tišine: Marino Kegl	18
Opravil sem maturo	19
Prelomnica	20
Pisana jesen, Moje počitnice	21
Polžkova hišica - zaporedje	22

Informacije

Z vašimi vprašanji se lahko obrnete na člane Tima za polžev vsadek Centra za sluh in govor Maribor.

Tel: 02/228 53 40
02/228 53 46 (amb.)
02/228 53 44 (šola)

Fax: 02/228 53 63

E-mail:
diana.ropert@csgm.si
nada.hernja@guest.arnes.si
alenka.werdonig@csgm.si
sergeja.grogl@csgm.si
irena.varzic@csgm.si
milan.brumec@csgm.si
katja.lovse@csgm.si

Spletna stran:
<http://www.csgm.si/>

Časopis izdaja Center za sluh in govor Maribor - Tim za polžev vsadek, Vinar-ska ulica 6, 2000 Maribor
Direktorica mag. Dunja Petak
Odgovorna urednica Diana Ropert
Lektorirala Tjaša Burja
Uredil in za tisk pripravil Milan Brumec

Časopis je brezplačen in izhaja v nakladi 500 izvodov. Na leto izidejo 2 številki. Tisk plačata podjetji Cochlear in MED-EL. Poštnino plačata podjetji Posluh in Widex.

ISSN C506-2713

POLŽEV VSADEK

Milan Brumec, Center za sluh in govor Maribor

SLUH IN NJEGOVA IZGUBA

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo. Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Preko slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov. Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati. Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi. V tem primeru nam morda lahko pomaga polžev vsadek.

KAJ JE POLŽEV VSADEK?

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki zvok iz okolice pretvarja v električne impulze, ki jih možgani lahko "razumejo". Polžev vsadek je sestavljen iz zunanega in notranjega dela.

Zunanji deli polževega vsadka:

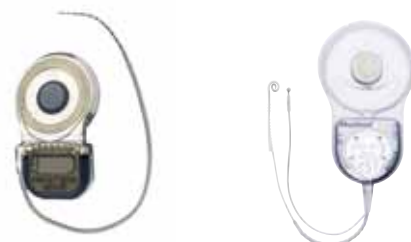
- mikrofoni: sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom (na procesorju) ali na oddajniku;
- procesor signalov: majhen računalnik, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze; vsi novejši modeli so že zauheljni;
- oddajnik: plastičen obroč z navitjem in magnetkom; prenese signal iz procesorja govora v sprejemnik (notranji del).

Notranji del polževega vsadka:

- sprejemnik: sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod; vstavljen je pod kožo za ušesom;
- polje elektrod: nameščene so v polžu; preko njih se električni impulzi prenesejo na slušni živec.

ALI S POLŽEVIM VSADEKOM TAKOJ SLIŠIM?

Ne! Po operaciji, ta običajno traja od 2 - 3 ure, ostane pacient do enega tedna v bolnišnici, dalje pa okreva doma. Večina se v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitev procesorja govora glede na njegove individualne potrebe. Nastavitev ni enkratno dejanje.

Na začetku so nastavitve bolj pogoste, kasneje pa enkrat letno, oz. po potrebi. PV ali kombiniran PV-slušni aparat se lahko vstavlja in uporablja na obeh ušesih.

Napredek in uspeh sta odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem od tega ali je gluha oseba že slišala, ali pa je gluha od rojstva. Na vsak način pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora.

Sama vstavitve polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušno-govornih sposobnosti, zato uporabnike usmerimo v rehabilitacijo.

MEDSEBOJNA POMOČ UPORABNIKOV PV TER STARŠEV OTROK S PV

Objavljamo e- naslove uporabnikov PV in staršev otrok s PV, s katerimi lahko izmenjate izkušnje:

Mojca Mihelič, uporabnica PV - mmojcy@gmail.com

Marjanca Škrobar, uporabnica PV - marjanca.skrobar@gmail.com

Klementina Pristovnik, mama - celofiga@gmx.at

Nataša Prokshi, mama - alter_tuina@yahoo.com

Hajdnik Irena - hajdnik.irena@gmail.com

Zlatko in Maja Sobočan - sobocan11@gmail.com

Vsi, ki bi bili še pripravljeni pomagati z izkušnjami, nam pošljite e-naslove, da jih bomo dodali v rubriko Medsebojna pomoč.

UVODNIK

OB 10. OBLETNICI ČASOPISA OBJEM ZVOKA

Diana Ropert, Center za sluh in govor Maribor

Prva številka časopisa OBJEM ZVOKA je izšla novembra 2003, sedaj je pred vami 26. številka. Ob desetletnici izhajanja smo v prostorih Centra za sluh in govor Maribor pripravili razstavo, ki je bila od 7. oktobra do 7. novembra 2013 v prostorih vrtca. Časopis izhaja v petsto izvodih in je namenjen uporabnikom polževega vsadka; njihovim staršem, učiteljem, vzgojiteljem, strokovnim delavcem ter vsem, ki so kakorkoli povezani z osebami z okvaro sluha. Časopis razpošljemo po vsej Sloveniji, dosegljiv pa je tudi na naši spletni strani <http://193.2.241.35/joomla/index.php/2012-09-26-05-42-59/diagnosticno-rehabilitacijski-tim-za-polzev-vsadek/casopis-objem-zvoka>. Je brezplačen. Iskrena hvala sponzorjem: Cochlear-ju, MedEl-lu, Posluhu za sluh ter Widex-u, ki prevzemajo stroške tiskanja in distribucije.

Ustvarjalci časopisa se trudimo pritegniti k sodelovanju čim širši krog ljudi: zdravnike specialiste, surdopedagoge, logopede, mobilne pedagoge, učitelje, vzgojitelje, ponudnike slušnih pripomočkov, starše in ne nazadnje uporabnike polževega vsadka, odrasle in otroke. Prvi so s svojimi izkušnjami v veliko pomoč bodočim uporabnikom, drugi pa s svojimi izdelki popestrijo časopis. Sodelavce združuje entuziazem; pohvale bralcev pa, da vztrajajo pri ustvarjanju časopisa.

Slike z razstave

TRENING SLUŠNEGA SPOMINA IN POZORNOSTI

Katja Lovše, Center za sluh in govor Maribor

Pri učenju poslušanja, govora, jezika, branja in pisanja igrata slušni spomin in pozornost zelo pomembno vlogo. Izraelska strokovnjakinja dr. Carol Goldfus (*The Turnabout programme*) je zasnovala trening za urjenje delovnega pomnjenja, saj meni, da lahko s povečanjem zmogljivosti delovnega spomina izboljšamo sposobnost koncentracije in drugih kognitivnih funkcij. Trening sem prevedla iz angleškega jezika. V raziskavi, ki sem jo naredila na področju branja učencev z disleksijo, sem ga imenovala Trening po programu Preobrat.

Program je sestavljen iz več mentalnih vaj za izboljšanje vidnega in slušnega spomina. Vaje so enostavne, tako ni nujno, da jih izvaja strokovnjak, izvajajo jih lahko tudi starši, stari starši, bratje, sestre ... Trening izvajamo **20–35 minut 3 - 4 dni na teden**.

Vse vaje treninga so zasnovane kot igra. Naloge so razdeljene po področjih.

1. GLASBENE VAJE

POSLUŠANJE GLASBE

Glasbene vaje so namenjene razvoju in kontroli slušnih sposobnosti posameznika. Razvijajo predvsem slušno diskriminacijo. Osebe, ki so razvile zmožnost razlikovanja med zvoki s poslušanjem glasbe, so postale uspešnejše pri slušnem razlikovanju zvoka posameznih glasov/črk, zaporedja glasov/črk in besed. Pri tem sklopu uporabimo klasično glasbo.

Otrok posluša glasbo in identificira zvoke. Kadar otrok prepozna, da se pojavi zvok, drugačen od prejšnjega, nam to tudi pokaže. Vaja se stopnjuje na naslednji način:

- razlikuje zvok različnih instrumentov (kitara, klavir, trobente, violina ...),
- razlikuje višino zvoka pri enem instrumentu,
- razlikuje glasnost zvoka,
- določi, ali gre za en instrument ali več instrumentov istega tipa.

Vajo začnemo tako, da otrok razlikuje med instrumentoma in ju poimenuje. Pozneje razlikuje med različnimi instrumenti. Vajo izvajamo **5 minut od 3 do 4-krat na teden**.

FIGURA OSMICE

Tudi pri tej nalogi otrok posluša glasbo, vendar ob poslušanju riše na prazen list papirja. Mlajši, kot je otrok, večji naj bo list papirja. List naj bo postavljen horizontalno. Na začetku naj riše, kar želi, dejavnost pa **traja 5 minut**. Pozneje ga spodbujamo, da riše oblike, ki se ujemajo z ritmom glasbe. Otrok tako riše črte. Te se počasi začnejo vrtinčiti in dobivajo okroglo obliko. Spodbujamo ga v nastajanje ležeče osmice.

2. VAJE ZA RAZVIJANJE SLUŠNEGA SPOMINA

ZAPOMNITEV ŠTEVILSKEGA VZORCA

To je vaja treninga spomina, ki pričakuje od otrok, da si zapomnijo preprosta zaporedja števil. Uporabljajo se številske vzorce na kockah. Za izvedbo vaj potrebujemo približno deset kock. Postopek je tak, da otroci poslušajo govorno navodilo, ki je zaporedje ali vzorec števil, in nato skušajo ponoviti natančno to, kar so slišali, in sicer tako, da uporabljajo kocke:

1. otrokove oči morajo biti zaprte, ko posluša navodila;
2. vajo začnete tako, da otroku poveste zaporedje števil (npr.: ena – tri – štiri);
3. potem ponovite enako številsko zaporedje še enkrat;
4. zdaj mora otrok z odprtimi očmi izbrati in postaviti kocke v vodoravni vrsti (z leve proti desni), in sicer v zaporedju, kot ste ga povedali;
5. kocke morajo biti zložene s številkami navzgor;
6. število se lahko v zaporedju ponovi (npr. dvakrat uporabimo število 5).

Sončna pot 14 a
6320 Portorož

PRIMER:

dva – pet – štiri – šest – pet

3. UPORABA KOCK/LIKOV RAZLIČNIH BARV

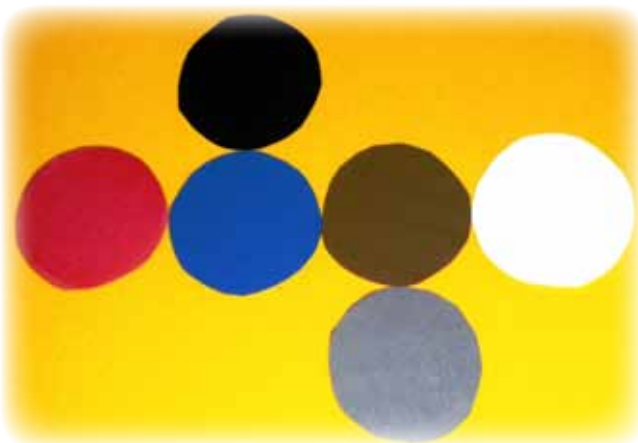
Za to nalogo uporabite naslednje barvne kroge: bel, črn, siv, moder, rdeč in rjav.

Otroku se pri tej nalogi pove zaporedje različnih barv in nato ga mora otrok ponoviti po spominu s krogi. Tudi ta vaja ima tri nadaljevanja: zgoraj/spodaj, spredaj/zadaj, pari števil.

1. Otrokove oči naj bodo, medtem ko posluša, zaprte.
2. Vajo začnete tako, da otroku poveste kratko zaporedje barv (npr. rjav – siv – moder).
3. Ponovite enako zaporedje barv.
4. Zdaj otrok z odprtimi očmi namesti kroge v vodoravni vrsti v zaporedju, ki ste ga povedali.
5. V zaporedju se lahko določena barva tudi ponovi.

PRIMER:

rdeč – moder – rjav – bel, črn nad modrim in siv pod rjavim

4. SLUŠNI IN VIDNI TRENING – POSTAVLJANJE POZICIJ**PONOVITVE**

Za izvedbo vaje potrebujemo mrežo z označenimi pozicijami in več manjših predmetov, ki jih otrok po slušnem navodilu razvrstili v mrežo.

A1	B1	C1	D1	E1
A2	B2	C2	D2	E2
A3	B3	C3	D3	E3
A4	B4	C4	D4	E4

1. Otrokove oči naj bodo med poslušanjem zaprte.
2. Otroku povejte tri položaje na mreži (A2 – B4 – C3).
3. Lahko uporabljate katero koli od petih abecednih kolon, a tako, da so zaporedja na mreži v abecednem zaporedju.
4. Še enkrat ponovite enako koordinirano številčno zaporedje.
5. Otrok (zdaj z odprtimi očmi) si mora zapomniti položaje in namestiti – položiti kocko na pravilni kvadrata, ki se ujema s tistim, ki ste ga povedali.

Zdvema študijama primera sem ugotovila, da lahko že trimesečni intenzivni trening po zgoraj imenovanem programu prinese ne samo zmanjšanje števila napak med samim branjem, ampak tudi povečanje hitrosti branja. Rezultati na različnih diagnostičnih testih so pokazali izboljšanje funkcioniranja otroka na različnih področjih (fonološkem zavedanju, spominu, pridobivanju besednega zaklada, vidni in slušni diskriminaciji), in kar je najpomembnejše, dvig samopodobe.

DR. PETAR GUBERINA IN CENTER ZA SLUH IN GOVOR MARIBOR

Tugomira Mirica Vizjak Kure

V času od 22. do 23. 5. 2013 je v Zagrebu potekal VIII. mednarodni simpozij verbotonalnega sistema pod naslovom »AKTUALNOST GUBERININE MISLI U STOLJEČU UMA« (Aktualnost Guberinove misli v stoletju uma), ki je bil posvečen stoletnici rojstva akademika prof. dr. Petra Guberine. Ob tem so potekale še ostale aktivnosti, med katerimi je izstopala prireditev oz. predstava v HNK (Hrvaško narodno gledališče) pod naslovom »Priča o Petru Guberiniku«, ki so jo izvedli otroci, obravnavani v Polikliniki SUVAG.

Ob poslušanju strokovnih prispevkov uglednih avtorjev, ki so govorili predvsem o Petru Guberini, avtorju verbotonalnega sistema ter o njegovem vplivu na razvoj znanstvene misli na področju lingvistike, fonetike, avdiologije, pedagogike, surdopedagogike, logopedije ... ter o interdisciplinarnem povezovanju teoretičnih spoznanj s praktičnimi izkušnjami na področju poslušanja, govora in jezika in to v smislu razvoja, učenja, patologije in rehabilitacije, sem obujala spomine na srečanja z njim, ki so bistveno zaznamovala moje strokovno prepričanje in strokovno rast. Dr. Petra Guberino s ponosom in hvaležnostjo vedno označujem kot človeka, ki je poleg Margarite Stajnkove Rogelj in dr. Cvetke Brajovića, bil moj prvi učitelj.

V kroniki Centra za sluh in govor Maribor je zapisano, da so se septembra 1962 predstavniki oblasti dogovorili in sklenili, da se v Mariboru ustanovi Center za korekcijo sluha in govora pri Zdravstvenem domu Maribor. Predstojniško delo je bilo dodeljeno Margariti Stajnkovi Rogelj. **Pomembno in zanimivo je to, da je ona kot pogoj organiziranja šolske dejavnosti postavila sodelovanje in povezavo s »centrom prof. Guberine iz Zagreba«** (kronika CSGM, str. 4). Ta »center prof. Guberine« je bil SUVAG center Zagreb, ki je začel z delom le eno leto prej. Verjetno obstaja nekakšna nezavedna in nevidna vez med ljudmi, ki podobno mislijo, so drzni in pripravljeni ustvarjati ter uvajati novosti. Margarita Stajnkova Rogelj je namreč dobro poznala težave, s katerimi se gluhi srečujejo v vsakdanjem življenju in je bila trdno prepričana, da jim lahko pomaga, če jim omogoči ustrezno in kvalitetno rehabilitacijo poslušanja in govora. Dr. Petar Guberina pa je razvil verbotonalni sistem, ki je združeval uporabo elektroakustičnih aparatov (SUVAG aparati), s pomočjo katerih so se izvajale aktivnosti AVGS metode (avdio-vizualna-globalno-strukturalna metoda poučevanja tujih jezikov) ter verbotonalne

metode (metoda za rehabilitacijo poslušanja in govora). Tako je s pomočjo uporabe verbotonalnega sistema v rehabilitaciji in hilitaciji Margarita Stajnkova Rogelj lahko uresničila svojo vizijo o usposabljanju gluhih, o razvijanju in ohranjanju ostankov slušnih sposobnosti ter verbalnem komuniciranju oz. uspešnem vključevanju v okolje.

Sodelovanje je bilo vzpostavljeno. Dogajala so se strokovna srečanja, obiski, seminarji, predavanja ... Kot najstnica sem spremljala te dogodke in uživala v občasnem druženju s tako velikimi ljudmi. Poslušala sem razprave in pogovore, premišljevala o tem, kar sem slišala in popolnoma zaupala strokovnjakom, ki so z velikim žarom in znanjem utemeljevali nova spoznanja, do katerih so prišli po teoretični in praktični poti.

Med ustanovama so se vzpostavile trdne profesionalne in prijateljske vezi. Dr. Guberina je prihajal v Maribor z družino, s strokovnimi sodelavci (predvsem prof. Mladen Lovrić, dr. Mihovil Pansini) ter s sodelavci iz drugih sorodnih ustanov, ki so se razvijale v različnih delih sveta in prevzemale verbotonalni sistem. Znanstvenikov in strokovnjakov ni ovirala birokracija; svoje ideje so znali izpeljati, znali so uporabiti vse možnosti in tudi ovire, zato da so lahko uresničili svoje ideje, katerih cilj je bila pomoč osebam s težavami na področju poslušanja in govora. Bili so svobodomiselni idealisti širokega duha, ki so verjeli v dobro v človeku in v svetu. Če je bilo potrebno, je SUVAG center posojal aparature za izvajanje rehabilitacije ter finančno podpiral razvijajočo se ustanovo. Beseda, ki je bila dana, je veljala več kot vse podpisane pogodbe. Bilo je naravno in običajno, da so si ljudje, pa tudi ustanove, med seboj pomagale. Kot tihi opazovalec sem čutila, da se dogajajo velike in pomembne reči, čeprav nisem vedno točno razumela, za kaj gre.

Mariborski center se je intenzivno razvijal in postajal verbotonalna institucija, ki je imela izobražene strokovnjake za delo z aparati SUVAG ter za izvajanje rehabilitacijskih programov po verbotonalni metodi. Znanje se je med ustanovama prelivalo; tako sta strokovna delavca mariborskega centra, prof. Adi Obu in elektrotehnik Teo Novak, dala pobudo in sodelovala pri izdelavi stereo SUVAG I aparature za potrebe rehabilitacije poslušanja. Naš center je postal pomemben dejavnik velike, svetovne verbotonalne zveze, ki je v slovenski prostor vnesel nekaj novega in drugačnega na področju rehabilitacije in izobraževanja gluhih. Zaradi bistvene drugačnosti je

bil ves čas pod budnim očesom inšpekcijskih služb, ki pa so vedno znova in znova ugotavljale, da sta organizacija in strokovnost na visokem nivoju.

Tekom let se je intenziteta sodelovanja med SUVAG-om in mariborskim centrom spreminjala, saj verbotonalna metoda zahteva določene pogoje izvajanja, katere pa je včasih težko izpolniti.

Kasneje, ko je zapustila center, je Margarita Stajnko Rogelj ob podpori dr. Mateja Lipovška razvila delo s pacienti po poškodbi glave, na oddelku za nevrokirurgijo SBM (sedaj UKC Maribor). Široko znanje, dobra intuicija, dolgoletne izkušnje ter globoko poznavanje principov verbotonalne metode so omogočili, da je delo potekalo dobro in uspešno ter postalo prepoznavno. Tako se je sodelovanje med dr. Guberino in Margarito Stajnko Rogelj nadaljevalo, sicer na drugem področju, vendar je bilo plodno in prepoznavno tudi v drugih verbotonalnih institucijah po svetu.

Mirno lahko rečem, da je dr. Guberina z verbotonalno metodo, posebej še v začetni fazi, odločilno vplival na razvoj strokovne doktrine Centra za sluh in govor Maribor. Usmerjenost centra v rehabilitacijo in razvijanje slušnih sposobnosti in razvijanje govora ter jezika je verjetno pripeljala do tega, da so strokovnjaki centra med prvimi v Sloveniji začeli rehabilitacijo otrok s polževim vsadkom.

Ne glede na to kakšen odnos ima človek do verbotonalne metode in njenih ciljev, mora priznati, da njena holistična naravnost, ki zajema vse človekove razsežnosti, omogoča ustvarjanje pogojev za rast in razvoj vsakega posameznika. Tako je dr. Guberina s širino in globino svojih idej, pustil vidne sledi na vseh področjih, ki so povezana s poslušanjem in jezikom, in to ne samo v Mariboru ali Zagrebu pač pa v svetovnem merilu.

BELGIJSKI KURIKULUM ZA KULTURO GLUHIH ZA GLUHE NAJSTNIKE

Irena Varžič, Center za sluh in govor Maribor

Na Feapdinem kongresu 27.-28. septembra 2013 smo v Kopru slišali veliko zanimivih prispevkov iz najrazličnejših držav Evrope. Eden zanimivejših je bila belgijska predstavitev gospe Evelyn De Keyzer, ki nam je predstavila, kako je nastal in kakšen je njihov kurikulum za kulturo gluhih za gluhe najstnike.

Gluhi učitelji iz flamskega dela Belgije so začutili potrebo, da standardizirajo učni načrt za vse gluhe učence. In tako je ob sodelovanju gluhih učiteljev, gluhega snemalca, filmskih ustvarjalcev in računalniških strokovnjakov nastal učni načrt za kulturo gluhih za gluhe najstnike. Uspelo jim je zahvaljujoč zagotovljenemu financiranju in zelo trdemu delu številnih ljudi.

Na Flamskem imajo različne šole za gluhe, kjer se šolajo različno stari gluhi učenci. Ker se jim je zdelo nemogoče oblikovati učni načrt, ki bi zajel potrebe vseh gluhih otrok, so se odločili, da najprej naredijo učni načrt za gluhe najstnike. Ta pa bo lahko služil kot primer za oblikovanje ostalih učnih načrtov za različne starostne skupine gluhih otrok.

Učni načrt vsebuje knjigo z navodili za gluhe učitelje, ki jim pomaga oblikovati njihov razred in lekcije iz kulture gluhih. Vsebuje tudi delovni zvezek za učence in DVD s posnetki primerov ter delovni material.

Učni načrt obravnava 10 različnih tem, razdeljenih v več kot 20 delov; vsi se navezujejo na kulturo gluhih.

To pa so:

- Kaj je kultura gluhih?
- Kaj je flamski znakovni jezik?
- Tolmačenje
- Tehnični pripomočki
- Klubi za gluhe
- Izobraževanje gluhih
- Obravnavanje gluhih
- Zgodovina skupnosti gluhih in njihovega izobraževalnega sistema
- Gluhi in slišéči družinski člani
- Umetnost gluhih.

Knjiga z navodili za učitelje gluhih otrok, starih od 6-12 let, je končana. Želijo si, da bi služila za nastanek učnih načrtov še za ostale starostne skupine učencev.

Verjamem, da jim bo to tudi uspelo, saj so že do sedaj naredili vrhunski program z izredno kvalitetnim DVD-jem, ki jim bo pri realizaciji učnega načrta v zelo veliko pomoč.

LITERATURA:

FEAPDA. Congress (2013 ; Koper) Teaching and supporting deaf teenagers [Elektronski vir] : book of abstracts / FEAPDA Congress 2013, 27.-28. September 2013, Koper, Slovenia ; [urednik Marko Strle]. - El. knjiga. - Portorož: Center za korekcijo sluha in govora, 2013

VTISI S KONGRESA FEAPDA

Katja Lovše, Center za sluh in govor Maribor

27. in 28. 9 je v Kopru potekal mednarodni kongres FEAPDA na temo Učenje in podpora gluhih najstnikom. Kongresa se je udeležila tudi skupina surdopedagogov in logopedov iz Centra za sluh in govor Maribor.

Na kongresu smo poslušali štiri daljša predavanja in nekaj predstavitev dela z gluhih najstniki v različnih državah. Kongres se je začel z zanimivim predavanjem Sue Archbold z naslovom Mladi ljudje s polževim vsadkom: priložnosti in izzivi. Opozorila je, da so operacije polževih vsadkov v zadnjih 20-tih letih postale rutinske. Zgodnje implantacije gluhih otrokom prinesele boljše jezikovne sposobnosti, višjo pridobljeno izobrazbo in tudi možnost, da se šolajo v rednih osnovnih šolah. V času, ko so se začele prve operacije polževih vsadkov, so mnogi pričakovali, da gluhi otroci zaradi polževega vsadka kasneje v življenju, predvsem pa v najstniških letih, ne bodo potrebovali dodatne pomoči. Spet drugi so bili mnenja, da bodo imeli hude težave na področju mentalnega zdravja v času adolescence. Seveda se različni gluhi najstniki odzivajo različno, nekateri

potrebujejo pomoči več, drugi manj. Pomembno je, da smo na njih pozorni in jim nudimo podporo, ko jo potrebujejo.

V nadaljevanju je Petra Rezar, gluha učiteljica, ki poučuje v Zavodu za gluhe in naglušne v Ljubljani, opozarjala na identiteto gluhih. Poudarila je pomembno vlogo, ki jo imajo gluhi in slišči učitelji na razvoj identitete gluhega otroka.

Carolinen Rieffe iz Nizozemske je v svojem predavanju z naslovom Čustvena kompetenca in mentalno zdravje gluhih otrok in najstnikov predstavila rezultate raziskave, ki kažejo, da je odstotek težav na področju mentalnega zdravja pri gluhih otrocih višji, kot bi bilo pričakovati, ko jih primerjamo s sliščimi vrstniki. Pri sliščih najstnikih so najpogostejši vzrok težav na področju mentalnega zdravja težave pri uravnavanju čustev in slabo razumevanje lastnih čustev. Podoben vzrok lahko najdemo tudi pri gluhih najstnikih. Rieffova meni, da več kot imamo znanja iz vpogleda v emocionalne kompetence gluhega najstnika, lažje mu stojimo ob strani in mu ponudimo pomoč, ko jo potrebuje.

V zadnjem predavanju je Damjana Kogovšek s Pedagoške fakultete v Ljubljani ponovno odprla vprašanje identitete gluhih. Predstavila je rezultate svoje doktorske disertacije. Identiteta gluhih mladostnikov se povezuje z njihovo kulturno identifikacijo, jezikom, ki ga uporabljajo, s šolo, ki jo obiskujejo, socialnimi odnosi in mentalnim zdravjem. Kogovškova je predavanje zaključila z mislijo, da je izdelana identiteta posameznika bistvena sestavina dobrega počutja mladostnika, sliščega ali gluhega.

Učitelji in drugi strokovnjaki, ki delajo z gluhihimi najstniki v različnih državah, za delo z njimi uporabljajo različne pristope in načine. Velikokrat je organiziranost šol in dela z gluhihimi povezana tudi z zakonodajo države. Na kongresu smo imeli možnost slišati, kako delajo z gluhihimi učenci v nekaterih drugih državah.

V Makedoniji poudarjajo pomen dostopnega in prijaznega okolja, s katerim spodbujajo gluhe najstnike. Menijo, da je za gluhe najstnike nujno, da imajo vsaj enega dobro sliščega prijatelja, s katerim komunicirajo. S tem izboljšujejo svojo samozavest, neodvisnost in socialne veščine.

V predstavitvi s Švedske smo dobili vpogled, kako poteka poučevanje gluhih in naglušnih v posebnih šolah. Najstnike skušajo naučiti samozaupanja in jih pripraviti na nadaljnje šolanje.

Gluhi učitelji iz Belgije so pripravili standardiziran kurikulum za gluhe najstnike. V prihodnosti

načrtujejo, da bodo pripravili kurikule za različne starostne skupine gluhih učencev.

Predstavitev iz Avstrije je v ospredje postavila pomoč pri oblikovanju identitete. Oblikovanje identitete učencev je tudi predmet v šoli za gluhe v Avstriji.

Strokovnjaki iz Nemčije so predstavili spremembe v izobraževanju gluhih. Osredotočili so se na dvojezično poučevanje gluhih učencev. Nemški znakovni jezik je bil v šolskem kurikulumu prvič omenjen šele leta 2012. Vsem učencem v šolah za gluhe je sedaj omogočena komunikacija v vsaj enem izmed jezikovnih sistemov: govornen in pisan nemški jezik ali nemški znakovni jezik. Uporabijo sistem, ki je v okviru njihovih zmožnosti.

Predstavitev dela v Združenem Kraljestvu je vsebovala primer dobre prakse, kjer so šole, učitelji gluhih, družine gluhih in prostovoljci delali skupaj in tako gluhihimi najstnikom ustvarili priložnosti, da so razvili ustrezno samozavest, sposobnosti in spretnosti, ki jim pomagajo preživeti v sliščem svetu.

Tudi strokovnjaki iz Švice so z nami delili svoje izkušnje dobrih praks pri delu z gluhihimi najstniki. Najstništvo so opisali kot drugo rojstvo, rojstvo osebnosti. To je čas, ko se najstniki ločijo od svojih staršev in želijo biti čim bolj samostojni. To je še posebej pomembno pri delu z gluhihimi najstniki, saj se po eni strani morajo odmakniti od odraslih, po drugi strani pa je iz komunikacijskega vidika pomembno, da jih ohranjamo v naši bližini.

Predstavitev dela z gluhihimi najstniki v različnih državah se je zaključila s predstavitvijo Nizozemske. Ta mi je bila še posebej všeč, saj je poudarila pomen sodelovanja med individualnim slušno-govornim terapevtom in učiteljem v razredu. Njihove izkušnje so pokazale, da so lahko oblike sodelovanja različne, predvsem pa je sodelovanje pomembno v času usvajanja novih besed.

V soboto zvečer smo se udeležili okrogle mize, kjer so trije gluhi najstniki odgovarjali na vprašanja in pripovedovali o svojih občutkih, pozitivnih in negativnih izkušnjah ter ovirah, s katerimi se srečujejo sedaj, v obdobju najstništva.

Kongres se je končal z diskusijami. Imeli smo možnost izbire med štirimi tematikami: Gluha umetnost vs. Umetnost gluhih, Prehod mladostnikov s posebnimi potrebami iz šole na trg dela, Izobrazba gluhih in Kako izboljšati didaktiko poučevanja slovenščine za gluhe, da bi dosegli boljšo pismenost? Diskusije so potekale v obliki izmenjave mnenj in primerov dobrih praks med strokovnjaki, ki delajo z gluhihimi najstniki.

Mislim, da vsi, ki smo se udeležili kongresa v Kopru, iz njega prihajamo polni novih idej, potrditev lastnega dela in pozitivnih vtisov, ki nam bodo zagotovo v pomoč pri našem nadaljnjem delu.

MED^oEL

UGODNA PRAZNIČNA POTOVANJA

KAM UGODNO NA IZLETE?

Z vozovnico za vlak ste opravičeni do dodatnih popustov (do 50 %) v Termah Olimia, Laško, Čatež, Rimskih termah. Cenejše kopanje lahko na podlagi vozovnice za vlak uveljavljate tudi v Vodnem mestu Atlantis v Ljubljani in v Vodnem parku Bohinj. Z vozovnico pa lahko uveljavljate popuste tudi za nočitve, ogleda znamenitosti in podobno. Aktualni seznam ponudnikov, ki se ves čas dopolnjuje, lahko preverite na spletni strani Slovenskih železnic (SŽ) ali v vseh Info centrih SŽ.

Lep izlet lahko doživite tudi, če se z vlakom odpravite do Postojne in obiščete Postojnsko jamo ali pa se zapeljete do železniške postaje Divača od koder se z veljavno železniško vozovnico brezplačno odpeljete z avtobusom direktno do Škocjanskih jam. Z vlakom je dosegljiv tudi Bled, slovenska obala ali zgodovinska mesta kot so Ptuj, Celje ... zanimivih krajev, ki jih morda že poznate, a jih nikoli niste obiskali z vlakom, je gotovo še precej več.

Cenejše vozovnice:

- S karticami ugodnosti SŽ (Družinska, Senior, SŽ-Ej!Kartica za mlade) potujete do 50 % ceneje.
- Za konec tedna ali za praznike so cene vozovnic nižje za 30 odstotkov.
- Pri potovanju 6 in več oseb lahko uveljavljate 30 % popust. Skupina otrok potuje s 50-odstotnim popustom.
- Otroci do 6 let potujejo brezplačno, otroci od 6 do 12 let pa 50 % ceneje.

Tisti, ki bi želeli svoje mlajše prijatelje odpeljati v družbo Božička, ste 20. in 21. decembra vabljeni na vožnjo s prazničnim muzejskim vlakom iz Ljubljane v Kamnik in nazaj, obisk Božička in animacijski program.

Še bolj pravljичne izlete z vlakom boste lahko doživeli v času od 13. do 31. decembra, ko bodo z različnih krajev v Sloveniji do Celja vozili **vlaki s Pravljičnimi vilami**, ki vas bodo nato pospremile v Pravljično Celje, kjer se bo ovijal bogat praznični program. Program bo brezplačen, kupiti morate le vozovnice za ta vlak.

PO EVROPI ŽE ZA 25 EVROV

Potovanja z vlakom po Evropi so lahko zelo ugodna, pri tem pa si je potrebno pravočasno rezervirati vozovnice, lahko tudi že 2 meseca pred potovanjem, sploh, če želite potovati po nizkocenovnih ponudbah. Število teh vozovnic je namreč omejeno. Iz Ljubljane boste potovali v Beograd že od 25 evrov, v Budimpešto za 35 evrov, na Dunaj, Zürich ali München od 29 evrov ali v velempeto Frankfurt že od 49 evrov.

Vabljeni, da potujete z nami tudi v družbi slovensko vodenih izletov v praznične kraje kot so Gradec, Zagreb in Dunaj.

Informacije in rezervacije organiziranih izletov so na voljo v Info centru Ljubljana,

po telefonu na številki: 01 29 13 391 ali po elektronski pošti potnik.info@slo-zeleznice.si.

Ostale informacije na potnike pa dobite na plačljivi telefonski številki 1999, na vseh blagajnah železniških postaj ali na elektronski pošti potnik.info@slo-zeleznice.si.

LETOŠNJA LASKERJEVA NAGRADA ZA KLINIČNO MEDICINO GRE V EVROPO!

Fabian Kiesenhofer, MED-EL

20. septembra 2013 so v New Yorku podelili renomirano Lasker-DeBakey nagrado za klinično medicino doc.dr.dr.h.c. Ingeborg Hochmair-Desoyer, ustanoviteljici in CEO družbe MED-EL, skupaj z Američanom Blake Wilsonom in Avstralcem Graeme M. Clarkom za razvoj modernega polževega vsadka.

„Albert and Mary Lasker Foundation“ podpira biomedicinske raziskave. V tem smislu počasti ta fundacija z uglednim priznanjem raziskovalce, ki so s svojim raziskovalnim delom pripomogli k izboljšanju oskrbe bolnikov.

Letošnje priznanje je bilo podeljeno Graeme M. Clarku (Emeritus, University Melbourne, Avstralija), Ingeborg Hochmair (MED-EL, Innsbruck) in Blake S. Wilsonu (Duke University, NC, ZDA), ki so s pomočjo svoje vizije, inovativnosti in trdega dela razvili napravo, ki je izboljšala življenje stotisočem bolnikov.

Fundacija je mnenja, da s tem, ko ne slišimo, za nas izgine del sveta. Otroška gluhoti ovira možnost razvoja razumevanja govorne besede, in omejuje izobrazbo in karierne možnosti. Polžev vsadek

gluhim ljudem vrača možnost sporazumevanja.

Na osnovi raziskav drugih znanstvenikov sta Graeme M. Clark v Avstraliji in I. Hochmair (skupaj s svojim kasnejšim soprogom Hochmair Erwinom) v Avstriji neodvisno drug od drugega razvijala mikroelektronske večkanalne polževe vsadke. Prva implantacija je bila izvedena na Dunaju že leta 1977, prva implantacija vsadka, ki ga je razvil Clark, je sledila avgusta 1978.

Po tem prvem uspehu so sledile številne inovacije. Naslednji velik tehnološki preskok predstavlja razvoj nove strategije kodiranja govora „Continuous Interleaved Sampling“ (CIS). Leta 1994 je MED-ELu prvič uspelo to strategijo popolnoma in nepopačeno implementirati v sistem polževega vsadka. Ta novost je pripomogla k takšnemu razumevanju govora, ki je večini uporabnikov omogočil telefonske razgovore s tujimi ljudmi o neznanih temah.

Polžev vsadek je bil in je še do danes edini realizirani nadomestek nekega čutila. Zahvaljujoč ostrini misli, pionirskemu duhu in stalnemu naprežanju za izboljšavami dr. Hochmairjeve se lahko skoraj

Blake S. Wilson, Ingeborg Hochmair and Graeme M. Clark

100.000 ljudi pohvali z izboljšanjem kvalitete življenja.

V Evropi se je iz raziskovalnega dela rodila družba MED-EL, ki je s svojo vizijo v več kot 100 deželah kazala pot k novim rešitvam. To družbo še vedno vodijo lastniki, na čelu z direktorico Ingeborg Hochmair. Ta pozicija je zanjo dosti več kot le poklic – zanjo je to življenska naloga. Pomagati ljudem pri premagovanju izgube sluha kot ovire pri sporazumevanju je eden od osnovnih principov MED-ELa in ostaja tudi vnaprej poslanstvo in vizija družbe. Izboljšati življenje bolnikov je za dr. Hochmair srčna zadeva, tako osebno kot tudi poslovno. To osnovno vrednoto kot vodilna oseba posreduje ob vsakodnevem delu pri MED-ELu.

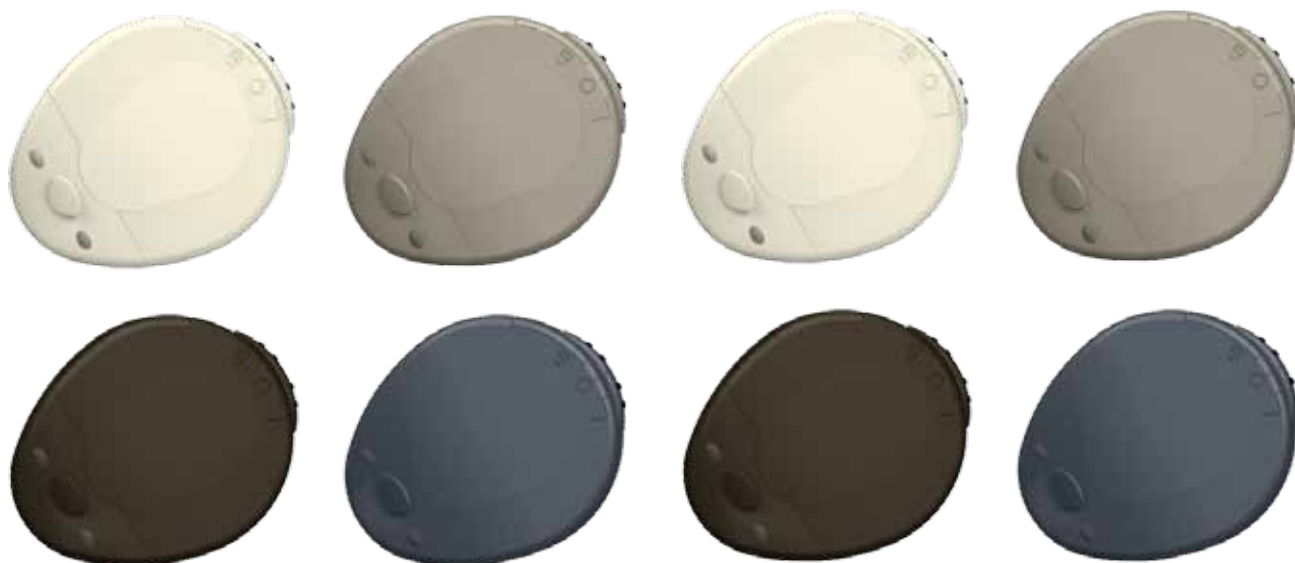
V izjavi za javnost izražata dr. Hochmair in cela družina MED-ELa prisrčne čestitke raziskovalnim kolegom Graeme M. Clarku in Blake S. Wilsonu. „Zelo sem srečna, da je naše življensko delo doživelo tako sijajno priznanje“ se veseli dr. Hochmair. „Še bolj

me vesli, da to priznanje obrača pozornost javnosti na celotno področje polževih vsadkov. Ti niso pomembni samo za male otroke, ki so se s težko okvaro že rodili, ampak tudi za starejše ljudi, ki so sluh izgubili kasneje. Pravzaprav se je naše delo v mnogih ozirih šele začelo. Tehnološki razvoj je naš napredek izredno pospešil; tako stojimo tik pred novimi prelomi, o katerih še pred kratkim niti sanjati nismo upali. Ponovna vzpostavitev sluha je tudi po vseh teh letih fascinantno in mikavno področje in občutek, da lahko kvaliteto življenja gluhih ljudi izboljšamo, me nikakor ne zapušča. Počaščena sem, da smem sodelovati pri razvoju te življensko pomembne inovacije. Zelo se veselim, da lahko še mnoga leta nadaljujem s tehnološkimi izboljšavami in znanstvenimi podlagami na področju slušnih vsadkov.“

Medtem ko se je Graem M. Clark medtem umaknil in prepustil svoje delo naslednikom, dr. Hochmair skupaj z dr. Wilsonom zadnja leta tesno sodeluje na področju obojestranske implantacije, kombinirane električno-akustične stimulacije in polževih vsadkov za enostransko gluhe ljudi. Poleg tega je MED-ELovi ekipi uspelo nadgraditi CIS strategijo s FS (Feinstruktur-Information) in tako še izboljšati razumevanje govora ter omogočiti bolj naravni zven. MED-EL trenutno kot edini na svetu izdeluje „single-unit“ govorni procesor RONDO za polžev vsadek in zagotavlja za vse aktualne procesorje ali originalno CIS strategijo v HD izvedbi ali novejšo, prav tako enkratno FS strategijo.

MED⁹EL

RONDO®

WIDEX PONOVO PREMICA MEJNIKE V KAKOVOSTI ZVOKA SLUŠNIH APARATOV

Franci Urankar, Widex

VEČ ZVOKA

VEČ BESED

BOLJ OSEBNO

Widex slušni aparati so svetovno znani po visoki kakovosti zvoka. Kljub temu v tem danskem podjetju, ki razvija in proizvaja zgolj slušne aparate, ponovno stopajo na trg z revolucionarnimi rešitvami. Widex namreč želi naglušnim uporabnikom omogočiti enake možnosti za poslušanje, kot jih imajo normalno slišči. Naj opišemo zgolj 3 razloge, zakaj je nova serija slušnih aparatov Widex DREAM tako posebna in vredna vaših ušes, če ste morda naglušni. Doslej nedoseženo kakovost zvoka in razumevanja besed (tudi v hrupnih okoljih) ter inovativno osebno pristop preko pametne osebne spletne strani vam na kratko predstavljamo v nadaljevanju.

VEČ ZVOKA – IZJEMNA KAKOVOST ZVOKA

Widex Dream že na vhodni stopnji, ko se analogni signal spremeni v digitalnega, poskrbi, da zvočni signal brez izgube kakovosti prispe v slušni aparat. Zvočna raven na vhodu lahko dosega celo 113 dB SPL! Tako ima računalnik v slušnem aparatu vedno točne informacije o zvoku, četudi se uporabnik nahaja v zelo hrupnem okolju. V takšnih razmerah konkurenčni slušni aparati zvočni signal do neke mere popačijo, kar pomeni izgubo pravih informacij in podrobnosti o zvoku. Tako seveda tudi nadaljnja obdelava tako popačenih signalov ne more biti natančna. Pri Widex DREAM je drugače. Vhodno območje je drastično razširjeno in zato Widex DREAM zagotavlja izvrstno kakovost zvoka tudi v zelo zahtevnih zvočnih okoljih (pogovor v mestnem hrupu, večja družinska srečanja, poslušanje glasne glasbe, zabava ...). Widex je prav zato povsem na novo razvil vhodno stopnjo, ki poleg izjemne kakovosti sprejemanja zvoka in pretvorbe v digitalni zapis, deluje celo ob manjši porabi električne energije. To za uporabnika pomeni redkejšo menjanje baterij, kar tudi ni nepomembno.

VEČ BESED – IMPRESIVNA RAZUMLJIVOST GOVORA

Zagotoviti razumljivost govora v hrupu je bila od nekdaj najtežja naloga slušnega aparata. Priznajmo, da je tudi normalno sliščim v hrupu otežena komunikacija. Če sluh opeša, opeša tudi sposobnost razločevanja glasov, zato so težave še večje. Vsi poznamo uporabnike slušnih aparatov, ki v takšnih razmerah ne dosegajo potrebnega rezultata. Prav zaradi tega nikakor ni dovolj, da slušni aparat zvok le okrepi. Potrebno ga je izboljšati (na primer zmanjšati šume in poudariti govor). Tako so naglušnemu zagotovljeni boljši pogoji za poslušanje – in razumevanje. Z novo zasnovo (TRUE-ISP) v slušnih aparatih DREAM, je Widex doseganje kakovost zvoka v Widex slušnih aparatih še povečal. Poleg razširjenega vhodnega območja, ki zagotavlja več zvoka in tudi visoko kakovost zvoka, drugi sistemi v slušnem aparatu zaradi nepopačenih signalov lahko odlično skrbijo za zmanjševanje šumov, poudarjanje govora in za usmerjenost na sprejem zvoka iz tiste strani, od koder prihaja govor. V novi zasnovi sistemi delujejo zelo natančno in učinkovito. Zvok je bogatejši in z več podrobnostmi. Kot še nikoli doslej!

BOLJ OSEBNO – OSEBNA PAMETNA SPLETNA STRAN MY.WIDEX.COM

Usposobljeni slušni akustiki v podjetju Slušni aparati – Widex se bodo potrudili, da vam slušne aparate predstavijo, vam strokovno svetujejo pri izbiri ter vam tudi omogočijo preizkus. Če boste izbrali Widex DREAM, bo izkušnja bolj osebna tudi, ko zapustite poslovalnico. Znano je, da se 40 do 80 % informacij pozabi, ko uporabnik zapusti prostore dobavitelja ali klinike. Prav te informacije pa so lahko ključne za uspešno uporabo novega slušnega aparata. Spletna stran my.widex.com je namenjena končnim uporabnikom, da lahko enostavno dostopajo do podatkov o njihovem sluhu, slušnih aparatih, napotkov za uporabo ipd.

AKUSTIKI V ŠOLSKIH RAZREDIH BI MORALI POSVETITI VEČ POZORNOSTI

Aljoša Flander, DECIBEL akustični inženiring d.o.o

Več kot polovico časa v šoli poteka učenje ob poslušanju. Zato bi si morali vsi ljudje in institucije, ki so odgovorni za dobro učno okolje, prizadevati za kvalitetne pogoje za poslušanje v vrtcih in šolskih prostorih.

Obremenitev s hrupom v vrtcih in šolah – dejstva

Temi »akustika v razredu« se na žalost še vedno ne posveča dovolj pozornosti. Mnogi mislijo, da je pomembna le za gledališča in dvorane. Čeprav mednarodne študije dokazujejo, da je raven obremenitve s hrupom v šolah in vrtcih pogosto nad dopustno mejo in ustrezen standard določa natančne predpise za akustično kakovost v izobraževalnih prostorih, ta vidik v konceptu kakovosti izobraževanja običajno sploh ni upoštevan.

S pomočjo meritev hrupa strokovnjaki iz različnih držav že več let poudarjajo, da znaša povprečna jakost zvoka v prostorih vrtcev in razredih od 65 do 75 dB, v posameznih primerih pa celo 85 dB! Znano je, da raven hrupa na delovnih mestih, kjer prevladujejo intelektualne dejavnosti, ne sme presegati 55 dB, in da je treba po uredbi o varnosti pri delu pri obremenitvi s hrupom (v industriji), ki znaša 80 dB, zagotoviti zaščito za sluh. Zakaj so potem otroci, vzgojitelji in učitelji v vrtcih in šolah v nasprotju z vsemi določili še vedno izpostavljeni stalni in močno čezmerni obremenitvi s hrupom? Po ugotovitvah medicine dela delujejo te povišane ravni hrupa, zlasti pri psihično zahtevnih dejavnostih, kot dejavniki stresa in izzovejo fizične in psihične reakcije.

Razlogi za hrup in slabo akustiko

Visoke in trde, za zvok zelo odbojne betonske ali gips stene in stropovi, visoki prostori z velikim volumnom in relativno malo opreme, velike steklene površine in gladka tla so glavni razlogi za močan odmev v prostoru (predolg odmevni čas). Posledice so slab prenos zvoka, slaba slišnost in razumljivost ter neenakomerna razporeditev zvoka v prostoru. Odmevanje vodi v povišano raven hrupa, le to v slabo slišnost, zaradi tega osebe v prostoru podzavestno višajo jakost glasu in spirala tega efekta (Lombardov efekt) vodi v še večje odmevanje in hrupnost.

Posledice hrupa in odmevanja za učence ter učitelje

Zaradi hrupa in večinoma veliko predolgega odmevnega časa v učilnicah se razločnost govorenja močno zmanjša. S tem je moteno sprejemanje informacij (besede sploh niso razumljene ali so napačno razumljene), naknadna obdelava in shranjevanje slišanih informacij. Poslušanje postane napornejše in zahteva več psihične energije. Pozornost otrok hitreje popusti, zato se raje posvetijo drugim dejavnostim, ki pogosto še zvišujejo raven hrupa. Učenje maternega jezika in učenje nasploh sta otežena, tudi šolski uspeh je slabši. Ker pri otrocih v vrtcu in osnovni šoli učenje maternega jezika še ni zaključeno, se problematika še zaostri. Oteženo je tudi poučevanje tujih jezikov, pri čemer so posebej prikrajšani naglušni otroci in tudi otroci, ki zaradi bolezni srednjega ušesa ali močnega prehlada začasno slišijo slabše, otroci z moteno pozornostjo, jezikovnim razvojem in učnimi motnjami ter otroci, katerih materni jezik ni slovenski. Vsi so dvojno prikrajšani zaradi slabe prostorske akustike.

Slaba razumljivost govora pa ne otežuje samo učenja, temveč tudi poučevanje. Pri poučevanju v glasnih in odmevajočih prostorih morajo učitelji nenehno govoriti s povzdignjenim glasom, kar je dolgoročno zelo naporno. Potek poučevanja je

prekinjen zaradi pogostega ponavljanja informacij in opominjanja otrok, naj se umirijo. Posledično pride do neugodja, jeze, izčrpanosti ter težav z grlom in glasom.

Kako je v praksi?

Tudi v tujini, še posebej pa v Sloveniji, je na žalost, videz prostora še vedno pomembnejši od akustike. V nekaterih izobraževalnih ustanovah za odrasle se pri obnavljanju sicer bolj upošteva dobra akustika prostora v dvoranah za seminarje in predavanja, vendar pa se v učnem okolju, v katerem naj bi se otroci vsak dan več ur osredotočeno učili, standardi akustike prostora ne upoštevajo ali pa zanemarijo.

Praksa kaže, da se učni prostori akustično uredijo šele naknadno, če so razmere res kritične in še to le v primerih, če (ko) se najdejo finančna sredstva. To pa je odvisno predvsem od ozaveščenosti in prizadevanj vodstva vzgojno-izobraževalnih institucij za zagotovitev takšnega okolja za poslušanje, ki bi omogočilo boljše učenje in bivanje ne le za slušno prizadete otroke, temveč tudi za vse druge prikrajšane otroke.

Kako je možno prostorsko akustiko izboljšati?

Akustik na podlagi meritev odmevnega časa določi

indeksa prenosa in razumljivosti govora in če je potrebno, še druge akustične parametre prostora ugotovi dejansko obnašanja zvoka v prostoru in razloge za tako stanje. Nadalje je potrebno pregledati, kaj predpisujejo standardi za obravnavani prostor glede na namen prostora oz. dejavnost, ki se v njem odvija, glede na to ali je prevladujoč govor ali glasba ter glede na velikost oz. volumen in geometrijo prostora. Upoštevati je potrebno tudi število oseb v prostoru ter trenutno opremljenost. Na osnovi teh ugotovitev akustik izračuna in določi:

- vrsto in potrebno učinkovitost zvočno absorpcijskih ali zvočno difuzijskih materialov/oblog oz. pravilno kombinacijo obojih, za potrebno delovanje po celotnem ali zgolj problematičnem frekvenčnem pasu;
- potrebno količino ter njihovo pravilno razporeditev v prostoru, da je zvok pravilno in enakomerno usmerjen k poslušalcem.

Običajno je možnih več alternativnih rešitev z različnimi akustičnimi produkti, različnimi načini montaže, izgleda in cenovnih razredov. Za izbor optimalne različice se poleg strokovnih kriterijev in tehničnih možnosti do določene mere upoštevajo tudi preference naročnika.

SLUŠNI VSADKI

Mirko Robba, Posluh d.o.o

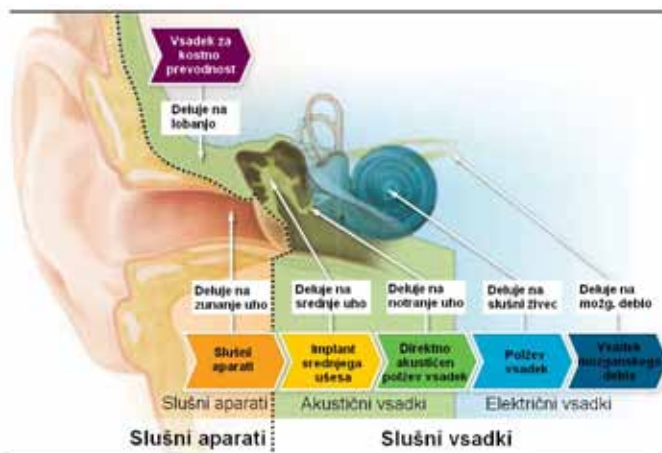
Lani je pravzaprav zelo neopazno minilo 30 let, odkar so v Avstraliji dali na tržišče prvi komercialni polžev vsadek, napravo z večkanalno elektrodo, ki se vgradi v polžka v notranjem ušesu. Elektroda neposredno stimulira slušni živec, ki informacije posreduje v možgane, ti pa prepoznajo govor oz. zvok. Tako je nastalo umetno uho, ki omogoča, da tudi gluhi lahko slišijo. Leta 1996 so prvi polžev vsadek uspešno vsadili tudi v UKC Ljubljana. Od tedaj je bilo v Sloveniji izvedenih že preko 250 operacij.

Na svetovnem tržišču obstaja več podjetji in inštitutov, ki ponujajo tovrstne vsadke. Med njimi so trije pomembnejši: ameriški Advance Bionic, avstrijski Medel in avstralski Cochlear. Slednji dobavlja vsadke za približno $\frac{3}{4}$ vseh operacij v svetu.

Precej denarja od prodaje vsa ta podjetja vlagajo v razvoj novih izboljšanih različic polževega vsadka, pa tudi drugih vsadljivih slušnih rešitev, ki se pojavljajo v zadnjih letih. Po zagotovilih vodilnih je Cochlear v razvoj novih rešitev lani vložil kar 14 % skupnih prihodkov. K temu je treba prišteti še prevzeme

posameznih inštitucij, podjetij in projektnih skupin, ki s svojim znanjem obvladujejo nek segment tega področja, pa jih potem večje korporacije integrirajo v svoje celovite rešitve.

K slušnim vsadkom se je potrebno zateči, ko običajni slušni aparati osebi z izgubo sluha (naglušni ali gluhi osebi) ne nudijo več zadovoljive pomoči.

Slika 1 nazorno prikazuje različne razpoložljive slušne rešitve

Naprave, ki zahtevajo kirurški poseg, imenujemo slušni vsadki. Slušne vsadke lahko delimo v akustične in električne: akustični vsadki delujejo na osnovi mehanske moči, medtem ko električni nudijo električno stimulacijo slušnega živca. Poleg že omenjenih polževih vsadkov, štejemo sem še vsadke možganskega debla (angl. auditory brainstem implant oz. krajše ABI).

Obstaja tudi hibridna naprava, ki je kombinacija polževega vsadka in običajnega slušnega aparata. Med močno naglušnimi srečujemo ljudi, ki imajo zelo veliko izgubo sluha na višjih frekvencah slušnega spektra, medtem ko imajo na nizkih frekvencah sluh dokaj ohranjen. Take osebe dobro zaznavajo zvočno dogajanje okoli sebe, vendar imajo težave z razumevanjem govora. S krajšo elektrodo polževega vsadka se jim omogoči slišanje višjih frekvenc, medtem ko na nižjih frekvencah akustična komponenta hibrida opravlja vlogo slušnega aparata.

Med akustične vsadke sodijo:

- vsadki na osnovi kostnega prevajanja (angl. bone conduction implants BCI), ki pošiljajo moč tresljajev po lobanjski kosti;
- vsadki srednjega ušesa (angl. middle ear implants MEI), ki z mehansko močjo delujejo na eno izmed slušnih koščic;
- direktni akustični polževi vsadki (angl. direct acoustic cochlear implants DACI), ki z mehansko močjo delujejo neposredno na perilimfo v notranjem ušesu.

Če torej sledimo naravni poti zvoka, (ta potuje skozi uhelj po sluhovodu do bobniča ter preko koščic do perilimfe v polžu, kjer se pretvori v električen signal in potuje dalje po slušnem živcu do možganov), potem lahko zelo nazorno postavimo vse vsadke na trak, odvisno od tega, kje poseže nek vsadek v naravno zvočno pot. Edini vsadek, ki v tem diagramu izstopa, je vsadek kostnega prevajanja (BCI), ki se ne ravna po naravni zračni zvočni poti, ampak uporablja kostno zvočno pot in je zato upodobljen na levi strani slike 2. Razumljivo je torej, da se ta vrsta vsadkov uporablja pri prevodni naglušnosti ali gluhoti (neprehoden sluhovod ...), kroničnih vnetjih sluhovoda, po večkratno neuspešnih operacijah otoskleroze ..., saj s stimulacijo notranjega ušesa preko lobanjske kosti zaobide vse težave v zunanjem in srednjem ušesu.

Vsadki srednjega ušesa se izognejo nekaterim pogostim težavam klasičnih slušnih aparatov: povratnemu zvoku in posledičnemu piskanju, popačenju zvoka, okluziji sluhovoda z olivo in s tem povezanimi problemi. Zvok je zato čist in praktično enak naravnemu poslušanju. Najbolj znan vsadek srednjega ušesa je Carina™, ki so ga izdelali v Otologics (ZDA). Zanimiva lastnost tega vsadka

je tudi ta, da nima zunanega dela (zvočnega procesorja), ampak se vsi deli nahajajo pod kožo. V ta namen je bilo potrebno razrešiti cel kup dodatnih problemov: podkožni mikrofoni, problematika napajanja z električnim tokom ...

Slika 22

Danes nam znanost omogoča zelo različne rešitve za različne tipe gluhot in naglušnosti, kar si lahko ogledamo tudi na sliki 2. Ta umešča posamezne vsadke glede na stopnjo (t.j. izgubo sluha merjeno v decibelih (dB)) in tip naglušnosti oz. gluhot (razmerje med izgubo sluha po zračni in kostni poti). V diagramu so prikazani le nekateri t.j. tipični modeli posameznih vrst vsadkov.

Nucleus® 6 Sistem

NAJSTNIŠTVO

Intervju z okroglo mize na kongresu učiteljev gluhih in naglušnih Evrope, ki je bil 27. in 28. septembra v Kopru

Ena od treh mladostnikov, ki so sodelovali v razgovoru o najstništvu, razmišlja tako:

Kako si se počutila kot najstnik?

Ja, dobro se počutim. Imam vse, kar potrebujem, družino, prijatelje in vsi me podpirajo, me imajo radi. Drugače uživam in se imam lepo ter sem vesela, da sem najstnica, saj mi nič ne manjka.

Si uživala v svojih najstniških letih?

Ja uživam. Se družim s prijatelji in skupaj hodimo na zabavo kot vsi drugi najstniki in se zelo dobro počutim.

Kaj te je kot najstnika motilo?

Norčevanja in zbadanja. Včasih so se iz mene norčevali. Kaj storim glede tega? Ignoriram jih! Če jih to moti oz. ni všeč, lahko preprosto izginejo, ker ne mislim zapravljati časa z njimi.

Včasih me moti tudi zvonec v šoli, ker me včasih boli glava.

Ali si kaj počela izključno zaradi prijateljev?

Da. Včasih hodim v društvo za gluhe, ker so tam tudi moji prijatelji in sem se hotela naučiti slovenskega znakovnega jezika, da bi se skupaj sporazumevali. Nekaj malega sem se naučila, drugače pa še vedno ne znam kretati.

Kdo ti je pomagal pri izbiri srednje šole?

Jaz sama, moji starši in socialna delavka. Hvaležna sem jim, da so mi pomagali pri izbiri srednje šole, kjer bi se počutila dobro in sem zadovoljna s sedanjo šolo.

Čigava pohvala ti je največ pomenila?

Pohvale od vseh, ki so me učili govoriti in slišati in sem zelo ponosna in hvaležna jim, da so se vsi trudili zame, da bi bila uspešna, saj brez njih ne bi bila taka, kot sem zdaj.

Kakšne izkušnje imaš s sposojanjem zapiskov od sošolcev?

Dobre izkušnje, ker imam res prijazne in dobre sošolke, ki mi rade pomagajo. Poleg tega smo dobre prijateljice.

Pogosto surdopedagogi predstavimo gluhega učenca sošolcem. Kako si se ob tem počutila?

Počutim se močno in dobro, ker me je lepo predstavila, saj sama ne bi znala oz. me je bilo strah, da ne bi razumeli pojma gluhoti. Od takrat najprej so mi pomagali in smo se spoprijateljili. Hvaležna sem jim, da so se trudili zame.

Se počutiš uspešna?

Da, saj nisem mogla verjeti, da mi je uspelo govoriti in slišati vse, ki letijo okrog mene. Tudi celo v šoli sem

uspešna in sem na to ponosna.

Koliko in kaj rada bereš?

Že od malih nog rada berem knjige. Zdaj berem knjige zelo malo, saj imam še druge obveznosti, npr. vsakodnevno delo na kmetiji, priprava na poklicno maturo.

Zanimiva ali poučna dogodivščina iz šole?

Ob zaključku šolskega leta – valeta. Imela sem svoj govor - zahvalo vsem učiteljem, ki so se trudili zame, da bi bila uspešna. Ravnatelj je bil ponosen name ter je bil vesel, da sem hodila na njihovo šolo in da me je spoznal. Vsi so me spoštovali in tega dogodka ne bom nikoli pozabila, ker je bil najlepši dogodek iz šole.

Ti je kdo od sošolcev zavidal prilagoditve pri pouku?

Ne nikoli. Saj so vsi dobro razumeli in me sprejeli takšno, kot sem in mi radi pomagajo.

Si bila zadovoljna s šolskim uspehom?

Da, zelo sem zadovoljna. Saj si nisem mislila, da bom imela zelo lep uspeh, saj za to je bilo potrebno veliko truda in vztrajnosti in sem res tega vesela ter ponosna nase.

Kako se sporazumevaš? Uporabljaš SZJ?

Ne uporabljam slovenskega znakovnega jezika. Sporazumevam se z verbalno komunikacijo. Trudim se tako govoriti, da bi me vsi razumeli, če ne, potem jim povem še enkrat in ni mi težko.

Kako sprejemaš tvoj slušni aparat? Kakšen odnos do njega si imela v najstništvu?

Zelo dobro. Rada ga nosim, vedno ga lepo pospravim, preden grem spat. Kot prijatelj mi je.

Kako so se starši obnašali ob tvojem odraščanju?

Lepo. Vedno mi pomagajo pri popravljanju besed, če kaj narobe povem. Tudi mi razložijo, če kake besede ne razumem. Vedno smo se skupaj zelo veliko pogovarjali in se zelo dobro razumemo. Zelo sem ponosna na moje starše, ker so vložili veliko truda, da bi slišala in govorila kot zdaj in zelo imam rada moje starše in večno jima bom hvaležna.

Kaj delamo starši/učitelji prav/narobe?

Učitelji/profesori včasih delajo narobe, da govorijo prehitro ali pretiho, včasih hodijo okrog po učilnici, saj tako težko poslušam oz. sledim, če ne berem z ustnicami. Delajo prav, da me včasih vprašajo, če sem snov razumela ali ne. Tudi mi skoraj vedno dajo zapiske oz. kopijo snovi, da lahko prepisem v zvezek, medtem ko oni narekujejo.

IZ BELEGA SVETA TIŠINE: MARINO KEGL

Uroš Kotnik

Marino Kegl že od rojstva trpi za 100-odstotno izgubo sluha, a kljub temu vztrajno sledi svojim sanjam.

Za tenis ga je navdušil njegov prvi trener Aleš Čerpnjak. Prvič je lopar v roke prijel po končanem 1. razredu, avgusta 2003.

Najprej ni šlo vse gladko, a se je z lastno vztrajnostjo, pomočjo družine in ekipe ter jasno začrtanimi cilji prebijal vedno višje.

Leta 2008 v Slovenskih Konicah postane državni prvak v tenisu gluhih, pri čemer naslednje leto vajo ponovi še v Radencih.

V letu 2012 Marino v Koblenzu postane dvakratni mladinski evropski prvak med posamezniki in v konkurenci mešanih parov.

Kljub kratki karieri se lahko 17-letnik pohvali že s 16 turnirskimi zmagami na mednarodnih turnirjih gluhih tenisačev.

Najbolj pa je spoštovanja vredno dejstvo, da Marino kljub številnim uspehom ostaja preprost fant z vse bolj vnetim teniškim srcem.

Foto: marino-kegl.com, facebook.com

17-letni Marino Kegl se ne sooča le s težkim prebojem skozi tisočera sita do teniške smetane, temveč tudi z zahrbtno zdravstveno oviro. Mladenič iz Murske Sobote se je namreč rodil s 100-odstotno izgubo sluha, a se kljub številnim težavam, za katere je v veliki meri kriva tudi država, s toplo podporo družine, ekipe in jasno začrtanimi cilji na vrh ne prebija le v konkurenci gluhih, temveč vse bolj dohaja tudi slišče kolege.

Marino Kegl je dvakratni evropski mladinski prvak v tenisu gluhih 2012 tako med posamezniki kot tudi v konkurenci dvojic in je doslej slavil že na 16 mednarodnih članskih turnirjih gluhih, pri čemer se lahko pohvali tudi s 5. mestom na lanskem članskem evropskem prvenstvu. Trenutno zaseda 24. mesto v konkurenci do 18 let, med člani pa 39. mesto na uradni lestvici TZS.

Zavidljivi rezultati, ni kaj, a tako kot vsak začetek je bilo tudi njegovo tlakovanje poti, predvsem zaradi zdravstvenih težav, sistematično in težko. Teniški lopar je prvič v roke prijel po končanem 1. razredu osnovne šole, avgusta 2003, ko se je vpisal tudi v Teniški klub Radenci, kjer se je dve leti dvakrat tedensko učil osnov igranja tenisa.

“Sprva mi je bilo všeč. Nisem imel tekmovalnih ambicij in nisem dohajal sotekmovalcev. Ko so me povabili v klubsko tekmovalno skupino, pa se je začelo zares. Prvič sem bil na turnirju 12.03.2006. Na začetku sem vse tekme izgubil. Bil sem zelo razočaran. Na turnirjih sem pogosto jokal. Pričakoval sem pokal, čeravno sem vse izgubil.”

Za beli šport se je odločil na pobudo svojega prvega trenerja Aleša Čerpnjaka, za katerega pravi, da ga je popolnoma navdušil. Ko je govora o idolih iz sveta tenisa, Marino priznava, da nima samo enega vzornika: *“Zgledujem se po Ferrerju, Nadalju in Federerju. Vsak je zgodba zase.”*

“Gluhi teniški igralec mora igrati 30 % boljše od sliščega, da sta enaka”

Študije o tem, kako se teniški igralci z izgubo sluha soočajo na igrišču in kje so glavne prednosti sliščih tekmovalcev, zaradi katerih se sam z njimi ne more enakovredno kosati, sta izvajala njegova starša. Oče, ki je bil v mladosti športnik, zdaj zaseda mesto trenerja slovenske reprezentance v tenisu gluhih, mama pa dela kot zdravnica, kar za tovrstne raziskave predstavlja zmagovito kombinacijo.

“Sam še nikoli nisem igral s pomočjo polževega vsadka. Študije, ki so jih delali v Ameriki, pravijo, da mora gluhi teniški igralec igrati 30 % boljše od sliščega, da sta enaka. Moj največji sovražnik je veter,” o svojih tegobah odkrito spregovori Marino. Pri tem dodaja, da so gluhi tekmovalci najbolj prikrajšani za orientacijo, eksplozivnost, ravnotežje in občutek za prostor.

“Vsak gluhi teniški igralec je zgodba zase. Jaz sem med boljšimi na svetu edini s popolno izgubo sluha. V Sloveniji s takšnimi igralci ni imel izkušenj nihče. Kot sem že prej povedal, sta ata in mama delala

pionirsko delo. V mlajših letih sem z atijem preživel veliko časa na teniškem igrišču, kjer sva delala vaje za ravnotežje, orientacijo, smer, eksplozivnost ... Takrat tega nisem razumel in sem bil zelo jezen, danes to razumem in sem mu za vse hvaležen,” se z zadovoljstvom nad uspešno sedanostjo spominja grenke preteklosti.

Po šest odigranih dvobojev na dan ...

Tudi za gluhe tenisače so seveda organizirani turnirji, kjer si lahko nabirajo točke za različne uradne lestvice, a je vse skupaj izvedeno nekoliko drugače: *“Vsak turnir je po navadi omejen na en dan, zato je zelo naporno, saj je treba odigrati po 6 dvobojev. Sistem je prilagojen številu udeležencev. Ponavadi se do polfinala igra 1 set do 6 ali 9, polfinale in finale pa dva seta. Sistem tekmovanja je enak sliščim, le da sodniki svoje odločitve kažejo s kretnjami.”*

“Za svetovno lestvico štejejo le velika tekmovanja – Evropsko prvenstvo, Svetovno prvenstvo, Olimpijske igre-Deaflympics. Za OP, kjer bi štele točke za svetovno lestvico, je participacija zelo visoka, zato jih organizatorji ne prijavljajo. Jaz sem v članski konkurenci trenutno na 40. mestu svetovne teniške lestvice gluhih,” nadalje razlaga Keg. l.

“V očeh države sem vaški rekreativec”

Kot da to, da se mora Marino že od rojstva soočati s težko hibo, ki ga pri vsakodnevnem življenju močno ovira, ni dovolj, po svoje igra še država, ki za gluhe teniske igralce preprosto noče “slišati”.

“V Sloveniji, gledano na splošno, za gluhe športnike ni poskrbljeno skoraj nič. Zelo žalostno je vse skupaj. Gluhi športniki v primerjavi z drugimi športniki invalidi nimamo praktično nobenih pravic. V evidencah OKS me sploh ni. Kljub rezultatom nimam statusa kategoriziranega športnika. Zaradi tega nimam pravice do Olimpijske štipendije, nisem upravičen do državnih sredstev preko kluba ŽTK (Železničarski teniški klub Maribor), nimam pravice do občinskih sredstev, namenjenih vrhunskim športnikom ...

Veliko krivde je na strani ZŠIS-POK (Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskega komiteja),” razlaga.

Pri tem je 17-letnik mnenja, da se mora spremeniti predvsem miselnost in odnos do vrhunškega športa gluhih. *“Jaz sem v očeh države vaški rekreativec in ne vrhunski teniški igralec, ki pet dni v tednu gara na teniških igriščih in potuje po Evropi na mednarodnih turnirjih na svoje stroške. O problemu športa gluhih je obveščen tudi predsednik države, vendar dlje kot od želje do veliko uspehov tudi v bodoče, ni prišlo,”* dodaja z žalostjo in ogorčenjem.

Brezpogojna ljubezen in želja po novih mejnikih

Kot je razvidno iz bogate uvodne faktografije, je Marino v konkurenci gluhih teniških igralcev dosegel že skoraj vse, kar se doseči da. Pri tem se poraja vprašanje, kaj šampionu njegovega kova potemtakem sploh še vliiva motivacijo za nadaljevanje?

“Moj cilj je predvsem izboljšati svojo igro, kajti z njo bodo prišli tudi rezultati. V svoji karieri bi rad osvojil vsaj eno točko na ATP lestvici, kar do sedaj ni uspelo še nobenemu gluhemu igralcu. V konkurenci gluhih bi rad dosegel vse, kar se da. Zadovoljen bom, ko bom najboljši gluhi teniški igralec na svetu. Julija me čakajo tudi Olimpijske igre gluhih – Deaflympics, v Sofiji, kjer ciljам na medaljo,” zaključuje simpatični Prekmurec.

Mi si ob tej priložnosti želimo le, da bi Marino nadaljeval z mentaliteto, ki jo z vodilom, polnim predanosti in hrepenenja, izraža na svoji uradni spletni strani in facebook profilu: *“Moje življenje je drugačno in v tej drugačnosti sem našel sebe. Vztrajal bom in sledil obzorju, kjer se rišejo sanje. Sanje, da bo tenis postal moje življenje”.* Srečno!

Pripravil: Uroš Kotnik

**opomba: Marinu je pri odgovorih pomagal oče, ki je trener slovenske reprezentance v tenisu gluhih.*

OPRAVIL SEM MATURO

Denis Tramšek

Bil sem dijak Srednje šole za oblikovanje Maribor. Ko sem bil v devetem razredu osnovne šole, sem šel na informativni dan v Srednjo šolo za oblikovanje Maribor. Zanimal sem se za program grafično oblikovanje. Na šoli sem imel sprejemni izpit iz risanja. Dobro sem ga pravil z 32 točkami. Lahko sem se vpisal. Živel sem daleč od Maribora, zato sem bil med tednom v dijaškem domu Drava, kjer sem zadovoljen, vendar imam predaleč v šolo.

Na začetku sem se predstavil pomočnici ravnateljice in ji povedal svoje težave, da sem gluhi. Pogosto me profesorji ne razumejo, ker vedno ne znam pravilno oblikovati povedi. Drugače pa dobro mi gre, pa profesorici sem pomagal. Nekateri predmeti so mi težji od drugih: npr. slovenščina, zgodovina, likovna teorija ... Rad imam matematiko, grafično oblikovanje in risanje. Sošolci me v začetku niso razumeli in se niso družili z menoj. Po dveh mesecih je bilo bolje ... Moti me, kadar profesorji ne pišejo na tablo, temveč

samo narekujejo. Jaz ne morem poslušati in pisati istočasno, zato samo poslušam. Pri vseh predmetih sem bil pozitiven in tako sem izdelal prvi letnik. Pri slovenščini se moram veliko učiti.

Na koncu 4. letnika sem imel probleme s slovenščino. 3 leta sem imel gospoda profesorja (1., 2. in 3. letnik). V 4. letniku pa ga ni bilo več. Dobil sem novo dodatno pomoč. Učno pomoč sem rabil vsa 4 leta: slovenščina, nemščina, angleščina, umetnostna zgodovina in matematika.

Pred poklicno maturo sem se počutil živčen, bilo me je strah, ker sem vsak dan mislil, da ne bom opravil sprejemnega izpita. Med poklicno maturo sem se veliko učil slovenščino, umetnostno zgodovino (imel sem 105 vprašanj, pa nič nisem pisal odgovorov na vprašanja, drugače pa je vse šlo), likovno teorijo, grafično oblikovanje in matematiko (izbral sem matematiko, angleščine ne, to pomeni izbirni predmet, matematike se nisem nič učil, ampak samo tisto, kar je bilo na pamet). Slovenščina pa je bila zelo težka, razen nekaj lažjih vprašanj. Tudi umetnostna zgodovina pa še likovna teorija. O, matematika pa mi zelo dobro gre. Če bi lahko šel študirat matematiko! Samo res ne morem iti na splošno maturo. Ocene so bile take: slovenščina zadostno, umetnostna zgodovina tudi zadostno, še tudi likovna teorija, izdelek in zagovor odlično in zadnji predmet matematika, prav dober. Pred poklicno maturo oz. pred novim letom smo pripravili pri likovni teoriji in grafičnem oblikovanju razstavo, delali smo plakate in risali. Mojo zaključno nalogo

sem oblikoval z grafično tehniko tipografija, kjer sem oblikoval Filipa Flisarja, BMW 5 GT itd. Če vas zanima moj tipografski plakat, lahko pogledate na facebook-strani (TD Tramšek Denis, Typography Design).

Na informativni dan sem šel gledat na Fakulteto za gradbeništvo smer Arhitektura v Maribor, Fakulteto za arhitekturo v Ljubljani in Visoko šolo za dizajn v Ljubljani. Vpisal sem se samo na Fakulteto za gradbeništvo. Čez dva tedna sem dobil pismo, pa so mi rekli, da ne morem iti na njihovo fakulteto zaradi predmetov na maturi (mora biti zraven angleščina in matematika, ne »ali«, kot splošna matura), sem popravil, da bom vpisal FERI smer vizualna komunikacija (Fakulteta za elektronika, računalništvo in informatika). Po poklicni maturi nisem sprejet, ker imam premalo točk. Sem se odločil, da bom šel delat. Hotel sem iti na arhitekturo. To mi je res najbolj na svetu všeč - arhitektura.

Če boste kdaj v 4. letniku, prosim ne mislite, da ne boste opravili mature, ker sem jo opravil tudi jaz, čeprav sem se bal, da je ne bom.

PRELOMNICA

Mira Ambruš

Sem mama 7-letnega otroka Vita s PV, ki je še junija bil mini maturant, septembra pa bo prvošolček.

Slovo od vrtca v torek, 18. junija, je bilo boleče, saj je rad prihajal v vrtec, ker se je čutil sprejetega in njegov tim ga je imel rad. Vito je pravi strokovnjak za oceno odkritosti človeka; sprejme samo ljudi, za katere res čuti, da ga imajo radi, da ga razumejo.

In take je imel ob sebi v CSG Maribor. Tudi naučil se je veliko in ne morem preko pohvale strokovnega dela in vloženega truda tima.

In sveži občutki ob vstopu v šolo?

Zmedenost, strah, pričakovanja ... vse v eni vreči.

Dragi starši gluhih in naglušnih otrok, občutki ob malo drugačnem otroku ob vstopu v šolo se ne dajo primerjati z občutki, ko vstopa v šolo zdrav otrok. To lahko potrdim iz lastne izkušnje, saj ima Vito tudi starejša sorojenca: sestro in brata, stara 16 in 14

let. Skrbi ob vstopu zdravega otroka v šolo sploh niso skrbi ... ob zdravem otroku so nezavedno pred "pravim" strahom čustva, povezana s pričakovanji, slovo od "otročstva", strah pred spremembami ipd.

Starejša otroka sta odličnjaka in vse je vedno bilo samo po sebi samoumevno.

In strah ob Vitu? Že s stališča, da si do takega otroka bolj zaščitniški, te skrbi socializacija, uspešnost, sprejetost, motiviranost ...

Toda kot starš Vita ponosno dvignem glavo z občutkom, da spoznavam in izkušam tudi nekaj drugačnega.

Čeprav bo dobil razredničarko, tim, ki se bo mogoče trudil po najboljših močeh in mogoče ne bo uspeha, včasih se bo zdelo, da Vito »pobira« preveč časa, da je mogoče celo moteč ipd.

Toda nezavedujoč se bo ta njegov novi tim pridobival

na drugih vrednotah kot običajno. Nehote se bodo začele ceniti vrednote, ki so nujno potrebne za rast naše celotne družbe, kot so potrpežljivost, solidarnost, socialni čut. Ob takem otroku bodo tudi drugi otroci spoznali drugačnost, starši se bodo mogoče še bolj z občutkom začeli zavedati, kaj pomeni zdrav otrok, znali bodo to še bolj ceniti ...

In če dodam: kaj pa so bogate vrednote v življenju - kaj je tisto, kar nas loči od živali? Ocene? Usvojeni višji standardi znanja? Usvojeni minimalni standardi? Denar? Hiša?

NE - čustvena inteligenca, duhovna rast, ki pa se

lahko razvijeta samo ob sprejetosti drugačnosti, katero nam nudijo taki otroci in česar žal nekateri sploh niso sposobni spoznati, sprejeti. Taki ljudje se mi smilijo iz dna duše, ne pa naši, drugačni otroci.

Zaradi takih vrednot, ki jih ti otroci doprinesejo v družbo, bom prvega septembra najbolj ponosna mama na svetu. Skupaj z možem bomo korakali v šolo z visoko dvignjeno glavo, tako, kot si to naš Vito zasluži. Polni bomo pričakovanj in vanj bomo verjeli, mu zaupali glede uspeha, razvoja.

Pa še vi, spoštovani bralci, nam namenite srečo!

Hvala.

PISANA JESEN

Pisana jesen je lepa,
ker se listje obarva v rdeče, rumene in oranžne barve.

Pisana jesen je lepa,
ker lahko nabiramo kostanje, orehe in lešnike.

Pisana jesen je lepa,
ko pobereмо pridelke in jih lahko potem pojemo.
Rad imam pisano jesen!

Gašper Založnik, 5.r.
OŠ Šentjanž pri Dravogradu

MOJE POČITNICE

Po koncu šole so se pričele počitnice. Vsi smo dobili spričevala. Moj uspeh je bil prav dober. Uspeha sem bil vesel. Vedel sem, da bom imel lepe počitnice.

Med počitnicami smo šli v Portorož k stricu Zdravku. Bil je vesel, da smo prišli. Šli smo se večkrat kopat. Zvečer smo se zabavali, jedli pico, hodili na sprehode in jedli dober sladoled. Počitnice na morju so hitro minile. Ko sem prišel domov, sem šel k bratrancema na Sveti Anton na Pohorju. Tam smo se igrali, kolesarili, zabavali ... Mama me je tudi peljala v Avstrijo na kopanje. Ko sem bil doma, sem igral računalniško igro F1 (Formula ena), igral sem se s psom in še s sošolcem Danijem.

Moje počitnice so bile zanimive in hitro so minile.

Gašper Založnik, 5. r.,
OŠ Šentjanž

MOJE POČITNICE

Počitnice so se začele 24. 6. V šoli smo dobili spričevalo. Razred sem uspešno izdelal.

Z Aljo in z Matejem smo šli na počitniški tabor na Rakitno. Tam smo bili 1 teden. Igrali smo namizni nogomet in biljard. S konji smo se sprehajali. Lahko smo jih tudi božali. Brali smo pravljice: Trije medvedki in Zlatolaska, Škrati, Pastirčki in Mojca Pokrajculja. Zaigrali pa smo pravljico Pastirčki. Tam so imeli plezalno steno, kjer smo lahko plezali. Hodili smo tudi na pohode. Imeli smo se lepo.

Večkrat smo šli na kopanje v Banovce. Tam smo se spuščali po toboganu, dokler nismo bili izmučeni. Potem smo malo počivali, nato spet v bazen. Zvečer smo se vrnili domov.

30. 8. smo praznovali moj rojstni dan. Šel sem tudi k babici, kjer smo praznovali z mojimi bratranci in sestričnami. Imeli smo torto in dobil sem darilo od babice. Počitnice so hitro minile, zdaj pa je treba spet v šolo.

Ajnur Grošič, 5. r., OŠ Vuzenica

POLŽKOVA HIŠICA - ZAPOREDJE

Sergeja Grogl, Center za sluh in govor Maribor

PIHAL JE MOČAN VETER. POLŽ JE ODŠEL NA SPREHOD.
 VETER JE NOSIL JESENSKO LISTJE. MIMO POLŽA JE PRILETEL ČRN KLOBUK.
 VETER JE MOČNO ZAPIHAL IN ODPIHNIL POLŽKOVO HIŠICO.
 HIŠICA, ČASOPIS IN LISTKI SO POLETELI PO ZRAKU.
 JEZEN POLŽ JE ŠEL ISKAT SVOJO HIŠICO.
 NAŠEL JE DVE HIŠICI IN ČRN KLOBUK. NATAKNIL SI JE RDEČO HIŠICO IN ODŠEL NA SPREHOD.

RAZUME ZGODBICO IN RAZVRŠČA SLIČICE PO PRAVILNEM VRSTNEM REDU.

SAMOSTOJNO PRIPOVEDUJE ALI OBNOVI ZGODBO OB SLIKOVNEM MATERIALU.

Imejte vse...

...z novim Cochlear™ Nucleus® Aqua pripomočkom –
edinim vodotesnim pripomočkom za zaušesne zvočne procesorje.

Cochlearjev pripomoček Aqua vam omogoči uživati v vodi in še vedno zelo dobro slišati – Ne glede ali ste v milnati kopeli, slanem morju, blatnem jezeru ali v plavalnem bazenu. Aqua pripomoček je plastična vrečka za enkratno uporabo, ki popolnoma zatesni procesor, kabel in tuljavo. Tako si lahko privoščite igro z mehurčki ali pa zgolj ležete na hrbet in poslušate njihovo brbotanje.

Povezujoč ljudi · Globalni vodja · Strastni vizionarji · Rešitve za življenje

Za nadaljne informacije se obrnite na našega zastopnika Posluh za sluh ali obiščite našo spletno stran
www.cochlear.com

Ves svet zvoka v enem samem kosu

Poslušajte svojo najljubšo glasbo, čutite se povezani z množico pri doživetjih v živo ali pa samo prisluhnite zvokom narave pred vašimi vrati, RONDO vam omogoča vse to in več v enem samem kosu.

hearLIFE

Prvi
"Single-Unit"
govorni
procesor
za PV

RONDO[®] Samo natakni ga in pojdi!

medel.com

